

HARJAVALLAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA / VALTUUSTO
HYVÄKSYNYT 4.3.2013 / 43 §

Yleisesti:

Harjavallan kaupunki pitää hyvänä, että kuntarakenneuudistuksesta ei säädetä omaa, erillistä lakia, vaan määräaikaiset määräykset sisällytetään voimassa olevaan kuntajakolakiin, jonka nimi muutetaan kuntarakennelaiksi.

Erilliskysymykset:

Selvitysvelvollisuus, selvityspusteet (ml. poikkeuspusteet) ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Harjavallan kaupungin keväällä 2012 antamassa lausunnossa Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvityksestä sekä kuntauudistukseen liittyvistä muista uudistuksista totesimme, että pidämme pyrkimystä nykyistä vahvempiin peruskuntiin lähtökohtaisesti kannatettavana. Tuolloin vahvan peruskunnan yhtenä kriteerinä käytettiin vähintään noin 20.000 asukkaan väestöpohjaa.

Lausunnossamme totesimme, että alueen, jolla kuntajakoselvitys ja sen perusteella mahdollinen kuntaliitos tehtäisiin, tulee olla sellainen, että tulevassa päätöksenteossa turvataan nykyisen Harjavallan kaupungin alueen tasavertainen vaikutusmahdollisuus kuntapalveluiden säilymiseen ja alueen vahvan yritystoiminnan tarpeiden turvaamiseen.

Lausunnossa esitimme näkemyksenämme, että mahdollinen alue, jolla olisimme valmis selvittämään kuntaliitoksen toteuttamista olisi alue, joka muodostuu nykyisistä Harjavallan ja Kokemäen kaupungeista sekä Eurajoen ja Nakkilan kunnista. Kyseiset kunnat olivat tuolloin ja ovat edelleen Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymän jäsenkuntia. Kuntien yhteenlaskettu väestöpohja on n. 27.200 asukasta, jolla katsomme pystyvämme vastaamaan vahvan peruskunnan kriteereihin. Vuoden 2013 alusta Luvian kunta (n. 3.300 asukasta) on liittynyt ko. kuntayhtymän jäsenkunnaksi. Toivotimme myös Euran kunnan (n. 12.500 asukasta) halutessaan tervetulleeksi mukaan selvitystyöhön.

Kuntarakennelakiluonnoksen perusteluissa Harjavallan kaupunki on yhdyskuntarakenneperusteen perusteella määritelty ns. Porin selvitysalueeseen, jonka muut kunnat ovat Ulvilan kaupunki sekä Luvian, Nakkilan ja Pomarkun kunnat. Lakiluonnoksen mukaan näiden kuntien tulee selvittää yhdistymistä yhdessä.

Harjavalta on pieni 7.500 asukkaan kaupunki. Olemme valmiita selvittämään uuden, vähintään noin 20.000 asukkaan vahvan peruskunnan muodostamisen mahdollisuutta Keski-Satakuntaan. Haluamme, että meillä on mahdollisuus tehdä liitosselvitys myös itse määrittelemällämme selvitysalueella.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt

Kuntarakennelaki on viivästyneenä alkuperäisestä aikataulustaan. Lain voimaantulon ajankohtaa ei ole toistaiseksi voitu määritellä. Tästä syystä lakiluonnoksen määräajat tuntuvat osin liian kireiltä. Lakiluonnoksen mukaan kuntien tulee tehdä yhdistymiselvitys ja mahdollinen siihen liittyvä yhdistymisesitys 1.4.2014 mennessä, jotta ne voivat saada yhdistymisavustukset ja mahdolliset valtionosuuksien kompensatiot. Erityisesti monikuntaselvityksissä määräaika on liian kireä. Kokemuksesta tiedämme, että normaalin virka- ja luottamushenkilötyön ohella tehtävä selvitystyö ja moninaiset kuulemiset vaativat aikaa ja voimavaroja.

Lakiluonnoksen mukaan ministeriö (VM) voisi tarvittaessa määrätä erityisen kuntajakoselvityksen toimittamisesta, mikäli kunta ei ole 1.4.2014 mennessä tehnyt kuntien yhdistymisesitystä. Vastustamme näin tiukkaa kirjausta. Kohta tulee muuttaa siihen muotoon, että erityinen kuntajakoselvitys voidaan määrätä toimitettavaksi vain siinä tapauksessa, että kunta ei ole ollut lainkaan mukana yhdistymiselvityksessä.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksessa ei esitetä valtioneuvostolle nykyistä voimassa olevaa kuntajakolakia laajempaa toimivaltaa päättää kuntajaon muutoksista. Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta on tärkeitä, että kuntien valtuustoilla säilyy vastaisuudessakin lopullinen päätösvalta kuntarakenteen muuttamisessa tai muuttamatta jättämisessä.

Yhdistymisavustuksien ehdot ja määrät

Lakiluonnokseen on kirjattu, että yhdistymisavustusten käyttöä säädeltäisiin nykyistä lainsäädäntöä tarkemmin. Tätä voidaan pitää hyväksyttävää.

Lakiluonnoksessa olevat yhdistymisavustuksien määrät noudattelevat nykyistä kuntajakolakia. Samoin menettely mahdollisessa valtionosuuksien menetysten korvaamisessa. Harjavallan kaupungilla ei ole näihin huomautettavaa.

Lakiluonnoksessa on kuitenkin ehdotettu, että yhdistymisavustuksia ja valtionosuuksien kompensatiota voisi saada vain niihin kuntarakenteen muutoksiin, joista tehdään päätös 1.4.2014 mennessä ja jotka toteutetaan viimeistään vuoden 2017 alusta. Koska kuntajaon muutokset aiheuttavat kunnille aina väistämättä lisäkustannuksia, tulee valtion tukea niitä jatkossakin. Edellä mainittu yhdistymispäätöksen aikarajoitus tulee poistaa lopullisesta kuntajakolaista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Sosiaali- ja terveydenhuollon (=sote) tulevaa palvelujärjestelmää valmistellaan siitä lähtökohdasta, että pääosa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista integroidaan ensisijaisesti vahvoille kunnille, toissijaisesti sote-alueille. Tätä uutta laajaa perustasoa tukee erityisvastuutahot (=ervat), joita tulee olemaan viisi koko maassa. Tavoitteena on turvata riittävät sosiaali- ja terveystalvet sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen yhdenvertaisesti koko maassa.

Linjausten mukaan palvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuu säilyy kunnilla. Lähipalvelujen turvaamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota. Harjavallan kaupunki pitää näitä linjauksia kannatettavina.

STM:n asettaman sote-palvelurakennetyöryhmän loppuraportti julkistettiin 11.1.2013. Raportissa työryhmä toteaa mm. seuraavaa:

” Työryhmä toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon perustasolla tarvitaan riittävää väestöpohjaa ja riittäviä tuotantovolyymejä palvelujen laadun ja turvallisuuden takaamiseksi. Palvelujen järjestäjien riittävät väestöpohjat luovat perustan kansallisesti yhdenvertaiselle palvelujärjestelmälle. Työryhmän näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen riittävän väestöpohjan tulisi olla kantokykytekijöistä riippuen vähintään 50.000 – 100.000 asukasta. Muita kantokykytekijöitä ovat järjestäjien taloudellinen kestävyys ja vakaus, osaamisen turvaaminen, henkilöstön saatavuus ja riittävyys sekä infrastruktuuri.”

Satakunnan maakunnan ja nykyisen erikoissairaanhoidosta ja vaativista sosiaalihuollon tehtävistä vastaavan Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän jäsenkuntien yhteenlaskettu väestöpohja on noin 225.000 asukasta. Satakunnan kuntien kantokyky ei mahdollistane erikoissairaanhoidon palveluja tätä merkittävästi pienemmälle väestöpohjalle. Käytännössä em. työryhmän linjaus tarkoittaisi sitä, että Satakunnassa sote-integraatio toteutettaisiin yhden toimijan mallilla.

Koska sote-järjestämislaki tulee olemaan kuntarakennelakia velvoittavampi, tulisi näiden lakien valmistelun kulkea vahvemmin samaan suuntaan ja samalla aikataululla.

Harjavallan kaupunki katsoo, että sote-linjaukset eivät kannusta pieniä kuntia kuntarakenteen muutoksiin. Meille tärkeä arvo, peruskunnan demokraattinen päätöksenteko, ei vahvistuisi, mikäli suurin osa keskeisistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista jäisi alle 50.000 – 100.000 asukkaan peruskunnan oman päätöksenteon ulottumattomiin.